

Ahilik Ruhu İzmir Kemeraltı'nda Yaşıyor 4Son

– AytenDirier · 27 Ekim 2009

'Fatih devrinde, Venediklinin biri bir dükkandan peynir almış, zeytin de isteyince, "komşum siftah etmedi, ordan alın" denmiş. Bu hikaye muhtemelen doğrudur veya doğrudur demek lazım; zira ilkokul çocuğuyken, hikayenin doğruluğunu bir sabah ister istemez sınıdım. Mahallenin bakkalının köpeğe kemik atar gibi attığı öte beriyi aldım, herife bozulduğumdan evden ısmarlananın gerisini karşı bakkaldan alayım dedim, elimdeki fileyle bakkala girdim; bir şey istedim. Küçük çocuğa cevap; "elindekileri nerden aldıysan oradan al" oldu. 1950'lerin hırslanan açgözlü bakkalları benim okulda dinlediğim hikayeyi doğrulayacak durumda değillerdi. Bizde herkes esnaftan kazık yer; dış ülkelerde de yenir. Ama bizde şikayet mercii yoktur.' diyor İlber Ortaylı Hoca...(27)

Küreselleşme adına vahşi kapitalizmin, bencillik ve aç gözlülüğün piyasayı esir aldığı günümüzde de, Ortaylı Hocayı haklı çıkaracak birçok uygulama ve tavırla karşılaşılıyor. Yine de o kültürel nehrin dereler halinde bazı yerlerde aktığını, Ahilik ruhunun halâ yaşadığını biliyoruz. Altmışlı yıllarda babamdan dinlerdim. Gaziantep'e araba bakımı yaptırmaya gittiğinde birkaç gün kalırdı. Nedenini sorduğumda; "Antepli esnaf arasında sıkı bir dayanışma var. Kaportacılar bir günlük işi birkaç günde bitirirler. Amaç; otelci, lokantacı ve diğer esnafın da yararlanmasını sağlamak." derdi.

Ekim'in ilk haftasında Kemeraltı'na yeğenimin nişanlısına gelinlik siparişi vermek için gittiğimizde, çok farklı fiyatlar ve ticari anlayışla karşılaştık. Kimi mağazasına her şeyi doldurup, satmadıkları şeyleri bile getirterek başkalarının yararlanmasını önlerken; kimi sadece gelinlik siparişi alıp, yan ürünlerini başka dükkanlardan almamızı önererek, diğer esnafın rızklanmasını sağladı. Hisar Camii'nin doğusundaki sokakta bulunan SEDA Gelinlik Mağazası sahibi Hülya Babaöksüz ile Beyoğlu Tuhafiyeye sahibi Kadir Bey, bizi galeride bulunan birkaç esnafa yönlendirerek Ahilik ruhunu sergilediler. Bu uygulamadan hoşnut olarak ayrıldıktan bir süre sonra kutlanan Ahilik Haftası'nda beni bu diziyi yazmaya yönlendiren gelişmeler oldu ülkemiz ve İzmir'de...

"Buraya bir kez daha ulu sözü dinlemeye, Anadolu'nun ulu erenlerine kulak vermeye geldik"lerini söyleyen Başbakan Erdoğan şed kuşandığı Kırşehir'deki Ahi Evrân Meydanında, Ahilik Kurumu'nun önemini şöyle dile getirdi:

"Batı'da XIX. yüzyılda ortaya çıkan sivil toplum kavramı bizde XIII. yüzyılda Ahilik teşkilatı ile zaten kurulmuştu. Kalite kontrol sistemi, tüketici hakları, endüstri ilişkileri, mesleki eğitim gibi batıdan türediği söylenen bir çok kavram çok çok daha önce Ahilik kavramı ile zaten uygulamaya konulmuştu. Küresel ekonomik kriz ABD'de başladığında Türkiye'de farklı bir boyuta dikkat çektik. Doymazlık, tatminsizlik, israf bu krizin nedeni olmuştur. Küreselleşmenin olumlu yanlarının yanında olumsuz yanlarını da görmek zorundayız. Dünyanın bir kısmı açlık içindeyken, bir başka kısmı sınırsız şekilde tüketiyor. Dünyanın bir

kısmında 3G, 4G kullanılırken, başka bir kesimde hâlâ hayatında alo dememiş kişiler bulunuyor. Bu dünyamız için asla sürdürülebilir bir durum değildi.

Eşitsizlik sistemi üzerine refah sistemi kurulamaz. Dünyanın bugün farkına vardığı, bugün tartışmaya başladığı bu sorunları bizim Ahilik kültürümüz tam 800 yıl önce keşfetmiş ve tam o zamandan gerekli sistemi inşa etmiştir." (28)

Tüm illerimizde çeşitli etkinliklerle kutlanan Ahilik Haftası'nda, İzmir Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği (İESOB) yönetiminin girişimiyle; İzmir Kemeraltı Çarşısı girişinde stant açıldı. Kaybolmaya yüz tutan yorgancılık, kalaycılık, kabak kemanecilik, çömlekçilik gibi meslekler tanıtıldı. Geleneksel Ahilik helvası da karılıp dağıtıldı. İESOB Başkanı Zekeriya Mutlu, kökeni XIII.asra dayanan ahilik geleneğini unutmadıkları, yaşatacaklarını söyledi.(29)

*AHİLİKTE HER ŞEYİN MERKEZİ İNSAN

Ahilik Haftası etkinlikleri kapsamında İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'nin konuğu olarak,"Ahilik Kültürü ve Günümüze Yansımaları" konulu bir konferans gerçekleştiren eğitimci ve eski Burdur Milletvekili Dr. Yusuf Ekinci; yapılan bir araştırmaya göre şu an hayatta olan mesleklerin birçoğunun yok olacağını belirterek, "Bu gelişime ayak uydurmak gibi bir mecburiyetimiz var" dedi. Ekinci; "Bugün İtalya Ahiliği inceleyerek kendi sosyal güvenlik sistemini ona göre kurmuştur. Ahilikte herşeyin merkezi insan ve insanın mutluluğu, yöneticilerimiz bu sistemin içinden pek çok şey çıkarabilir" dedi.

Konuşmasında eğitimin önemine vurgu yapan Ekinci, Türk tarihi ve kültüründe yediden yetmiş kadar eğitimin olduğuna dikkat çekti. "Şöyle bilinen bir sözümüz var;'Eğer bir yılsa hedefiniz pirinç ekiniz, on yılı hedefliyorsanız ağaç dikiyorsunuz, yüz yılsa hedefiniz insan yetiştirirsiniz'. Türkiye ciddi potansiyeli olan bir ülkedir. Birçok probleme rağmen gelecekle ilgili bir takım programlar yapılırken istikbal vadeden bir ülke olarak görülüyor. Burada bize düşen bu potansiyelin iyi değerlendirilmesidir."

Ekinci sözlerini şöyle sürdürdü; "Onun için de sadece esnaf - sanatkârın değil, sadece eğitimcilerin değil, sadece tarihçilerin değil ekonomistlerin, sosyologların, ilahiyatçıların aklınıza kim geliyorsa bilimin hangi dalında çalışma yapılıyorsa Ahilikle ilgili uygulamaları, incelemeleri, neler yapılabileceğini, o gün neler yapıldığını ortaya çıkarması gerekiyor. Mesela bugün İtalya, Ahiliği inceleyerek ona göre kendi sosyal güvenlik sistemini kurmuş. Meşhur 'orta sandıkları', 'esnaf keseleri' var. Bugün de bunlar insanların istifadesine sunulabilecek durumda. Yöneticilerin bu uygulamaları ortaya çıkarması gerekiyor" dedi.(30)

14 Ekim 2009 tarihinde gerçekleştirilen etkinlikte İzmir Meslek Eğitim Merkezi öğrencileri "Şed Kuşanma" törenini tiyatral bir gösteri ile sahneledi. Gösterinin ardından oyunda da rol alan mobilyacı Yılın Ahisi Osman Yaşar'a İzmir Vali Yardımcısı Mustafa Erdoğan plaket ve ödül verdi. Ardından İESOB Başkan Vekili Hilmi Kurtoğlu da İzmir Meslek Eğitim Merkezi Müdürü Sayın Şuayip Kurt'a plaket verdi.

Etkinliğe İzmirli oda yöneticileri, meslek lisesi öğrencileri ve çok sayıda esnaf - sanatkar katıldı.

*ESNAFIN GÜÇLÜ OLMASI, ÜLKE EKONOMİSİNİN GÜÇLÜ OLMASIDIR...

Daima güçlü ve birlik içinde olmamızı gerektiren öyle belalı bir coğrafyadayız ki; dış oyunlar XIX.asırda değil, XI.asırdan beri bizi rahat bırakmıyor. İlk Haçlı Seferleri dini amaçlı görünse de, temelinde Avrupalıların ekonomik güçsüzlükleri, Orta Doğu'nun zenginliği yatıyor. Osmanlı emperyalist amaçlarla değil, onların ayağını bölgeden çekmek için Avrupa'da ilerledi. XIX. asırda aradıkları ortamı entrikalarla yarattılar ve sinsi sinsi gizli planlarını uygulamaya başladılar. Milliyetçilik ilkesi Fransız İhtilali'yle yayıldı. Peki neden başkalarına bunu öğütlerken kendileri dünyanın öbür ucundaki toprakları işgal ettiler? Onlara saldırı mı vardı? Yok... Çıkardıkları Dünya savaşları'nın temelinde de hammadde ve pazar arayışı vardı. Uyanık, misyon ve vizyon sahibi olanlar onları durdurabilir. Ne yazık ki günümüzde bu özelliklerin tümünü taşıyanlar çok az...

Kemeraltı'nda karşılaştığım uygulamalar olmasaydı, ahilik ruhu tamamen ölmüş diyecektim. İşlek yerlere açılan marketlerin yanına, bir süre sonra dış ortaklı daha büyük marketler açılıp, müşterisi çalınıyor. 200 metre ilerde açsa ne olacak? İlla bitişiğinde açıyorlar. Borç bir gün gecikse hemen faizi bindiriyorlar. Düyun-u Umumiye kılıklılar diyorum onlara. Güven meselesi de cabası. Yerli ortaklarının da onlardan farkı yok. İçi temiz kalmış kişilerin varlığı toplumu ayakta tutuyor.

Şed Töreni'nde, Ahi Baba'nın elini kalfanın omzuna koyarak verdiği şu öğüdü, Endüstri Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerine benimsetenlere selam olsun...

"Ey Oğul! Ustalığa destur istersin, mesleğindeki ehliyetini kendi ürettiklerinden gördük. Ustan seni övdü. Dünya davranışlarına kefil oldular. Ahiret işlerinde de seni, dilini diyanetini bilir söylediler, memnun olduk. Ey Oğul, doğru ol. Su gibi berrak ol. Toprak gibi mütevazı ol. Hayatın tadını, tuzunu, sefasını bilerek yaşa. Hayatın zorluklarına diren. Ahlak ve Ahilik geleneğinden hiç şaşma, içte ve dışta temizliğe önem ver. Ey Oğul, nimeti daima şükürle karşıla, sanatını ilerlet, yetiştirdiklerine inceliklerini öğret. Kul hakkına riayet et. Ey Oğul, hak al hak ver. Ustalığın kutlu olsun Allah muvaffak etsin." (31)

Sürekli akan kültürel nehrimiz ahilik ruhunu diriltmek, yaymak ve Anadolu'muzu yeniden fethetmek dileğiyle...

Mevlana hoşgörüsü, Yunus'un aşkıyla

Yeniden fethetsek Anadolu'yu.

Hacı Bektaş öğretisi, Ahi ruhuyla

Kalkındırıp, gönendirsek Anadolu'yu.

Harmanlayıp Atatürk ilkeleriyle

Yurtta, Dünya'da sağlasak sulhu.

Büyük Türkiye ülküsüyle

Kardeşçe yüceltsek cennet yurdu.

Ayten DİRİER

Dipnotlar

27-<http://www.milliyet.com.tr/2001/10/16/pazar/yazortay.html>

28-<http://www.cagdaskirsehir.com/giris.asp?id=3326&sf=detay>

29-www.milliyet.com.tr-15.10.2009

30- <http://www.iesob.org.tr/content/view/959/117/>

31- http://www.ahilik.net/index.php?view=article&id=69%3Aahilik-makale-9&option=com_content&Itemid=41

Ahilikle ilgili ana kaynaklar:

-Burgazi : Fütüvvet-nâme (Türkçe)

-Şehabettin Suhreverdi: "Risalet'ül Futuvva"

-Hermann Thorning: "İslami Meslek Birlikleri"-1913

-Franz Taeschner : "İslam'da Loncalar ve Kardeş Birlikleri (fraternite)"-1924

-Neşet Çağatay: Bir Türk Kurumu Olan Ahilik, TTK, 2.baskı, Ankara- 1997

*Resim: İzmir'de yılın Ahisi seçilen mobilyacı Osman Yaşar